

'hak-al'

2
APRIL
1999
25e JAARGANG

natuur-en vogelwacht
CULEMBORG

Contactadres:

Natuur- en Vogelwacht Culemborg,
Middelcoopstraat 1A, 4102 CE Culemborg

Bestuurssamenstelling:

Wim Kievit, Verdijkstraat 13,
4102 CL Culemborg; tel.: 0345 514561.
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 0345 519581.
Frans Waroux, Moerbeiboom 45,
4101 WC Culemborg; tel.: 0345 515393.
Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 0345 514885.
Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 0345 515450.
Kars Veling, Akkerwinde 9,
4102 JJ Culemborg; tel.: 0345 531689.
Paul van Veen, Duizendblad 30,
4102 KP Culemborg; tel.: 0345 521953.

Clubhuis:

"De Ketelvink", voormalig "Ketelhuis" op Terweijde,
Middelcoopstraat 1A Culemborg.

Bibliotheek:

Gerrie Monfils (tel.:0347 377638)
Cor Maurice (tel.:0345 520857)
Boeken / verslagen in "De Ketelvink".
Geopend: vrijdag van 19.00 uur tot 19.30 uur,
uitgezonderd de maanden juli en augustus.

Lidmaatschap:

Nieuwe leden opgeven bij de penningmeester, evenals
adreswijzigingen.

Penningmeester:

Frans Waroux, Moerbeiboom 45,
4101 WC Culemborg, tel.: 0345 515393.
Gironr.: 34.33.351 t.n.v. F.H. Waroux,
rek. Natuur- en Vogelwacht Culemborg.

Contributie:

Betaling per toegezonden acceptgirokaart.
Jeugdlidmaatschap f 15,00 per jaar; volwassene, gezins-,
postlidmaatschap f 30,- per jaar.

Redactieteam en -adressen:

Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 0345 514885.
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 0345 519581.
Harry v.d. Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg, tel.: 0345 514358.

Bezorgers Hak-al en convo's:

coördinatie bezorging: Loes Plaisier, Kamperfoelie 33,
4102 JX Culemborg;

wijk 101 M. Buizer, Ravelijnstraat 31,
4102 AG Culemborg;

wijk 102 Joost Rink, Verdijkstraat 14
4102 CL Culemborg;

wijk 103 A Karin van Elst, Boterbloem 10,
4102 KS Culemborg;

wijk 103 B W.H. van Ree, Honingklaver 10,
4102 JT Culemborg;

wijk 104 P. van Es, Kastanjeboom 6,
4101 VT Culemborg;

wijk 105 L. v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg;

wijk 106 A T. en R. Staalman, Zandstraat 19,
4101 EC Culemborg;

wijk 106 B L. van Jaarsveld, De Loentjes 20,
4101 AH Culemborg;

wijk 107, 108, Fam. v.d. Warenburg, Triosingel 27,
109 4101 XC Culemborg;

wijk 110 Fam. v.d. Veen, J. v. Riebeeckstraat 52,
4105 BC Culemborg;

wijk 110 A J. En B. Vermeulen, Heinsiusstraat 44,
4105 DG Culemborg;

wijk 112, 113 W. Rubers, Joh. Frisoplaats 6A,
4196 AC Tricht;

wijk 114 P. v.d. Feen, Slotstraat 2,
4112 JX Beusichem;

Plantenwerkgroep:

Wim Rubers, Joh. Frisoplaats 6A,
4196 AC Tricht; tel.: 0345 573354.

Knotwilgenwerkgroep:

Wim Smits, Hoogeinde 8,
4111 LL Zoelmond; tel.: 0345 501671.
Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 0345 514358.

Paddenwerkgroep:

Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 0345 514358.

Zoogdierenwerkgroep:

Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 0345 519581.

Vogelwerkgroep:

Stijn Brand, Bachlaan 13,
4102 BP Culemborg; tel.: 0345 516038

Insektenwerkgroep:

tijdelijk: Gerben Mensink, Chopinplein 177,
4102 CX Culemborg; tel.: 0345 530662.

Werkgroep Natuurfotografie:

Henk Vennix, Pastoriestraat 39
5241 TH Rosmalen; tel.: 073 5212903.

Werkgroep Wintervoeding Vogels:

Ruud Post, Linnaeuslaan 61,
4102 LG Culemborg; tel.: 0345 530135.

Inleveren waarnemingen:

Jouke Altenburg, Kamperfoelie 33,
4102 JX Culemborg;

of de speciale bak in "De Ketelvink"

Begeleiding jongere jeugdgroep:

Gerrie Monfils-Evers, 31-de Limiet 5,
4131 NR Vianen; tel.: 0347 377638.

Nestkasten-coördinatie:

Ruud Post, Linnaeuslaan 61,
4102 LG Culemborg; tel.: 0345 530135.

Kampen, lezingen, dia-avonden en cursussen:

Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 0345 515450.

"Het Vogeljaar":

Jaarabonnement door overschrijving van f 24,00 op de girorekening van de N.V.W.C., met vermelding van: "Het Vogeljaar".

Verbandtas en -trommel:

Voor alle activiteiten is een verbandtas en -trommel aanwezig in "De Ketelvink". Aanvullingen z.s.m. na gebruik doorgeven aan de beheerder:

Ellen Geleedst, Duizendblad 30
4102 KP Culemborg; tel.: 0345 521953.

CONTACT-ADRESSEN:**Vogelbeschermingsconsulent:**

Stijn Brand, Bachlaan 13,
4102 BP Culemborg; tel.: 0345 516038.

Asielhouders:

't Klaphék, 3401 RZ IJsselstein;
Dhr. R. Weeters; tel.: 030 6063335

DIVERSE NATUURORGANISATIES:**Milieu: alarmnummer luchtverontreiniging:**

tel.: 026 4452220.

Veldpolitie:

Den Hartog: tel.: 0343 551558 (Werkhoven)
Vrieling: tel.: 0343 561675 (Cothen)
Meldkamer: tel.: 030 6924824 (Zeist)

Gemeentepolitie Culemborg:

A.J.A. Helmond, Boerenstraat 11,
Culemborg; tel.: 0345 477777.

Vereniging Milieudefensie:

Tweede Weteringplantsoen 9, 1017 ZD A'dam.

Gelderse Milieudefensie:

Jansbuitensingel 14, 6811 AB Arnhem;
tel.: 026 3515069.

Milieuwerkgroep "Noordwest-Betuwe":

Harry v.d. Warenburg, Grondzeilerweg 9, 4105 HJ
Culemborg; tel.: 0345 514358.

Werkgroep Milieu Geldermalsen

Henk ten Berge, Twee Morgen 16, 4196 JT Tricht
tel.: 0345 573974.

Milieuwerkgroep Buren:

Goof den Hartogh, Kloosterlaan 15,
4111 LG Zoelmond; tel.: 0345 502061

Staatsbosbeheer regio Betuwe:

Beheerseenheid De Linge, Veerstraat 16,
4181 AG Waardenburg; tel.: 0418 592411.

Vogelbescherming:

Dribergseweg 16 C, Zeist, tel.: 030 6937700;
winkel: 030 6937777; ledenservice: 030 6937744; vogel-
infolijn: 030 6937773.

Stichting Het Geldersch Landschap:

Zypendaalseweg 44, 6814 CL Arnhem,
tel.: 026 4420944.

I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie:

Plantage Middenlaan 2C, 1000 HC Amsterdam,
tel.: 020 6228115.

I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie, afd. Tiel en omstreken:

Secretariaat: J.E.L. Bannink-Grimm
Cellendonklaan 35, 4012 BN Kerk-Avezaath.

Stichting Natuur en Milieu:

Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht,
tel.: 030 2331328.

Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten:

Noordereinde 60, 1243 JJ 's-Graveland;
tel.: 035 6559911.

Wereld Natuur Fonds Nederland:

Postbus 7, 3700 AA Zeist; tel.: 030 6937333.

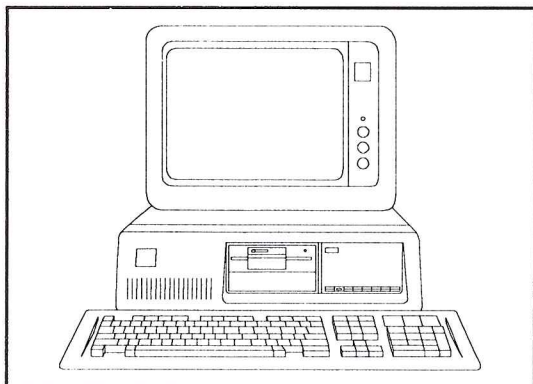
Wereld Natuur Fonds Nederland, regio West-Betuwe:

secretariaatsadres:
G.J. van Kessel-Heuff, Binnenstr. 3,
4117 GR Erichem; (Pandawinkel), tel.: 0344 571637

Greenpeace Nederland:

Postbus 11026, 1001 GA Amsterdam.
Damrak 83-II, 1012 LN Amsterdam;
tel.: 020 6236545 / 6231843.

VOORWOORD VAN DE REDACTIE

De animo voor het Hemelvaartskamp naar Epen is enorm! Tijdens het kamp in 1998 gingen zo'n 45 kampgangers mee naar het Voorne's Duin; enkele weken na het verschijnen van de convo hadden zich voor Limburg al zo'n 60 (!) deelnemers aangemeld. Het kampcomité zal zich hierover beraden, daar aanvankelijk 35 deelnemers als maximum gesteld werd.

De Jubileumcommissie is inmiddels gestart met de voorbereidingen van het 25-jarig jubileum, dat in 2000 uitbundig gevierd zal worden met tal van activiteiten. Via de Hak-al houden wij u op de hoogte.

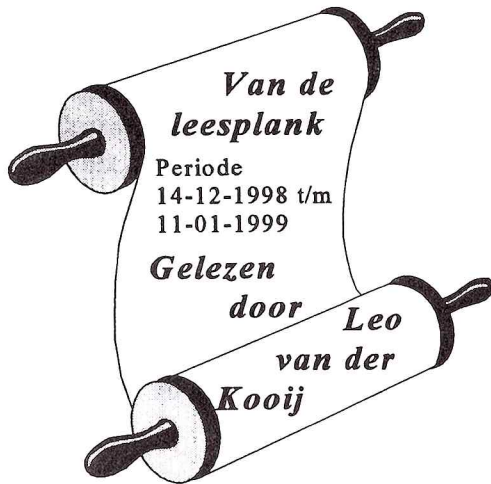
De werkzaamheden in het kader van de dijkversterking zijn inmiddels hervat na het hoge water. Over de voortgang zullen wij u informeren via de Hak-al.

Sinds lange tijd zult u in dit nummer weer de Jeugdubriek aantreffen. Ook in de komende Hak-al's hopen wij deze jeugdige rubriek weer te kunnen presenteren.

Wij wensen u veel leesgenoegen.

Index:

pag. 4	-	Van de leesplank, periode 14-12-1998 t/m 11-01-1999, gelezen door Leo van der Kooij
pag. 5	-	In Memoriam Sjoerd Braaksma (1924-1999)
pag. 6	-	N.V.W.C. - 25 jaar
pag. 7	-	Jeugdubriek
pag. 10	-	Spectaculaire waarnemingen flitsen door de ether (Zeearend vliegt sneller)
pag. 12	-	Verslag Algemene Jaarvergadering maandag 15 februari 1999
pag. 14	-	Van de leesplank, periode 12-01-1999 t/m 08-02-1999, gelezen door Leo van der Kooij
pag. 15	-	Inventarisatie roofvogelbroedgevallen; een proef
pag. 17	-	De vogelwaarnemingen van 11 januari tot half maart
pag. 24	-	Excursie- en activiteitenprogramma

In genoemde periode zijn weer een aantal tijdschriften, nieuwsbrieven en verslagen bij de N.V.W.C. binnengekomen.

Het betreft de volgende uitgaven:

't Altenatuurtje: 18e jrg. nr. 2, januari 1999

De Dompfoorn: 32e jrg. nr. 4, december 1998

Lingeschouw: Orgaan van de vereniging tot behoud van het Lingelandschap; 6e jrg. nr. 1, december 1998

Rivierenmagazine: nr. 2, december 1998

Boomblad: 10e jrg. nr. 6

Nieuwe Wildernis: 4e jrg. nr. 3

Panda: WNF, nr. 1, winter 1999

Van Nature: 8e jrg. nr. 12, december 1998

SOVON-nieuws: 11e jrg. nr. 4, december 1998

Vogelnieuws: 11e jrg. nr. 6, december 1998

Vogels: 1999, nr. 1, januari/februari 1999

N.V.L.-nieuwsbrief: Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, nr. 2, december 1998

Vogels Ecologie & Ontwikkeling: nr. 21 - jaarverslag 1995-96 -; uitgave Stichting Mondiaal Alternatief

SOVON: monitoringrapport 1998/07 "Kolonievogels en zeldzame broedvogels in Nederland in 1996"

Zeer leeswaardig is het jaarverslag "Kolonievogels en zeldzame broedvogels in 1996" van SOVON. In dit zeer uitgebreide verslag worden circa 90 soorten vogels besproken. Hiervan zijn er 18 die tot de zgn. Kolonievogels gerekend worden.

De talrijkste broedvogel op deze lijst is de kokmeeuw met ± 132.000 broedparen. Dit aantal vertoont overigens een dalende lijn, die met name de landinwaarts gelegen kolonies betreft.

Voor het eerst heeft een paar zwarte wouwen met succes in Nederland gebroed. Er vloog een jong uit. Uiterst zeldzaam waren dit jaar roodhalsfuut, kleine en grote zilverreiger, bonte strandloper, dwergmeeuw, witwangstern, oehoe, ruigpootuil, hop, middelste bonte specht, noordse nachtegaal, struikrietzanger, krekeltzanger, orpheusspotvogel, klapekster, notenkraker en ortolaan. Elke soort wordt apart besproken met aandacht voor positieve (o.a. raaf, zwartkopmeeuw) en negatieve (o.a. klapekster, ijsvogel) tendensen.

Nog meer vogels in Vogelnieuws met de uitslag voor Nederland van het Europese vogelkijkweekend op 4 en 5 oktober 1998. De spreekwoord voert bij ons de lijst aan met 55.561 getelde exemplaren. Voorts een zeer leeswaardig artikel over de zgn. Vogel- en habitatrictlijn. Naar een Europees netwerk van beschermde gebieden.

Een korte samenvatting van de zeldzame broedvogels in 1998 brengt het SOVON-nieuws, waarin tevens een

artikel over de verheugende terugkeer van de slechtvalk.

Hoe komt het toch dat ons grootste droge natuurgebied de Veluwe, ondanks alle vrome voornemens, nog steeds geen nationaal park is? Versnippering is hier nog steeds het grote probleem. Er blijken notoire dwarsliggers te zijn, waaronder bepaald geen kleine jongens zoals de Hoge Veluwe en de Kroondomeinen.

Door bestuurlijke onwil en/of slappe knieën zijn er nog steeds teveel rasters, openbare wegen, campings, intensieve veeteeltbedrijven en militaire oefenterreinen. Dit alles staat te lezen in het tijdschrift Nieuwe Wildernis. Overigens vind ik dit een van de beste tijdschriften op het gebied van natuurontwikkeling. Naar elk nieuw nummer kijk ik reikhalzend uit en ik wordt zelden teleurgesteld. De artikelen zijn steeds helder geschreven en ademen een prettig soort bevlogenheid uit.

Degenen die de ontwikkelingen rond de rivierdijkverzwaring en natuurontwikkeling in de uiterwaarden willen volgen wijs ik op Riviermagazine nr. 2. Ook het tijdschrift Lingeschouw komt met veel nieuws rond allerlei ontwikkelingen, ditmaal zoals te verwachten toegespitst op het Lingegebied.

Zoals gebruikelijk liggen alle binnengekomen tijdschriften voor alle belangstellenden ter inzage in ons clubhuis De Ketelvink.

**In Memoriam Sjoerd Braaksma
(1924-1999)**

In februari 1958 werd de provinciale Vogelwacht Utrecht opgericht. Een van de oprichters was Sjoerd Braaksma.

Twintig jaar later stond hij ook aan de wieg van de Vogelwacht Nieuwegein en omstreken, nu beter bekend onder de naam van Vogelwacht Nieuwegein/IJsselstein e.o.

Sjoerd, altijd bezig met de natuur. Waar je hem ook voor belde, hij wist het je wel te vertellen.

1967

Eind jaren zestig ontstond het idee om van de gemeente Jutphaas en Vreeswijk de groeikerngemeente Nieuwegein te maken. In 1966 vestigde Sjoerd Braaksma, van beroep ornitholoog bij het Staatsbosbeheer, zich in Vreeswijk. Hij vatte toen het idee op om de vogelstand in 1967 in de twee gemeenten te inventariseren ten behoeve van de Avifauna van Midden-Nederland.

Hiervan bracht hij een rapport uit met de titel Avifauna van de (geplande) gemeente Nieuwegein. Hij deed dit mede om ontwikkelingen in de vogelstand te kunnen volgen bij de omvorming van twee plattelandsgemeenten tot een grote stad.

1977

Het leek een aantal vogelaars interessant om het onderzoek van 10 jaar geleden ten behoeve van de Avifauna van Midden-Nederland nogmaals te doen. De gegevens zouden dan tevens kunnen worden benut voor de in 1979 uit te geven Atlas van de Nederlandse Broedvogels. Ditmaal waren het C. van Leeuwen en S. Braaksma die de tellingen en het verslag voor hun rekening namen. De eerste groeifase van Nieuwegein was begonnen.

1997

Eind jaren negentig naderde Nieuwegein nagenoeg zij voltooiing. Door de Vogelwacht Utrecht, afdeling Nieuwegein/IJsselstein e.o. werd in 1997 een grootschalige actie in gang gezet om de stad opnieuw te inventariseren op broedvogels. 20 jaar gegevens werden aanleiding voor de plannen van een prachtig boek. Ook hier werkte Sjoerd Braaksma weer aan mee.

Sjoerd Braaksma, de man met de bril en de fiets, velen kennen hem van lezingen, al dan niet met dia's, excursies. Anderen kennen hem als de beantwoorder van vele vragen aan de telefoon

Een man die wel even zelf kwam toen er een nest vleermuizen achter de kachel viel en niemand ze durfde te pakken

Deze man met zijn vele kwaliteiten overleed op 74-jarige leeftijd, slechts enkele dagen voor het boek, waar hij zo naar uitkeek, uitkwam.

Sjoerd Braaksma, een verlies voor velen, zeker voor de Vogelwacht Nieuwegein/IJsselstein e.o. die in 1998 hun 20-jarig bestaan vierden met o.a. in 1999 de realisering van het boek: de Vogels van Nieuwegein, vogels in een veranderd landschap.

Gerrie Monfils.

N.V.W.C. - 25 jaar

Volgend jaar bestaat de Natuur- en Vogelwacht Culemborg 25 jaar.

Een moment om bij stil te staan heeft de maandelijkse vergadering bedacht. Enkele mensen hebben zich bereid verklaard om deel uit te maken van een jubileumcommissie.

Eerste taak van deze commissie is om een aantal ideeën en wensen te bedenken en te verzamelen die mogelijk ten uitvoer kunnen worden gebracht. Uiteraard is het onmogelijk dat deze 5 mensen alle activiteiten zelf zullen gaan voorbereiden en uitvoeren. Daar zullen ook anderen bij worden betrokken is de opzet.

Het aantal uit te voeren ideeën zal dus mede afhankelijk zijn van de inzet van werkgroepen en mensen. Eerste taak van de jubileumcommissie is derhalve de lijnen uitzetten en activiteiten aan te sturen/coördineren.

De jubileumcommissie wil alle leden van de N.V.W.C. vragen of zij nog suggesties hebben voor activiteiten in het kader van het 25-jarig bestaan.

De commissie verzamelt, naast haar eigen ideeën, deze suggesties.

Uiteindelijk zal in overleg met de maandelijkse vergadering worden gezien welke activiteiten georganiseerd gaan worden in het jaar 2000.

Tijdens de jaarvergadering kwam de vraag naar voren in hoeverre er binnen de N.V.W.C. aan archiefvorming wordt gedaan c.q. of er wel een archief is.

In het clubhuis zijn tal van zaken als bijvoorbeeld Hak-al's, rapporten/verslagen aanwezig. Maar waarschijnlijk niet compleet.

Wat zeker niet aanwezig is over de afgelopen 25 jaar is foto-/dia-materiaal (van met name personen/excursies/kampen/activiteiten/bijzondere waarnemingen etc.).

Veel zal er in privé-collecties aanwezig zijn wat waardevol is voor niet alleen archiefvorming maar mogelijk ook te gebruiken voor jubileumactiviteiten.

Wij hebben dus twee verzoeken:

- a) Heeft u ideeën/suggesties voor jubileumactiviteiten
- b) Heeft u verslagen/rapporten/foto's/dia's etc. ten behoeve van archiefvorming en/of jubileumactiviteiten

neem dan zo snel mogelijk contact op met een van de leden van de jubileumcommissie.

Kars Veling (vz. jub.cie)	- Akkerwinde 9 Tel.: 0345-531689
Ellen Geleedst (secr. jub.cie)	- Duizendblad 30 Tel.: 0345-521953
Gerrie Monfils	- Tel.: 0347-377638
Wim Kievit	- Verdijkstraat 13 Tel.: 0345-514561
Harry van de Warenburg	- Grondzeilerweg 9 Tel.: 0345-514358

Jeugdrubriek

Momenteel regent het lekker, veel mensen klagen, maar wie de natuur een beetje volgt weet dat het in het voorjaar zeker enkele dagen moet regenen. Want de paddentrek moet dan plaatsvinden. En dat gebeurt altijd als het regent.

Op 5 maart 1975 werd er door een groep natuurliefhebbers de Natuur- en Vogelwacht Culemborg opgericht.

Dat betekent dat de N.V.W.C. in 2000, dus volgend jaar, 25 jaar bestaat; de knotploeg zelfs nog langer, want die was er in 1975 al 5 jaar.

We gaan dit natuurlijk weer vieren met veel leuke dingen.

Ook de Jongere Jeugd gaat mee doen, maar wat kunnen we doen.

Kunnen we een open dag houden voor jullie vrienden en vriendinnen, waarop we laten zien wat we doen? Dat betekent wel dat jullie er allemaal moeten zijn die dag. En dat we veel moeten organiseren om te laten zien en voordoen.

Willen we op kamp, dus meerdere dagen ergens in een tent of herberg.

Ook leuk is een dag met een bus of wat auto's of de trein ergens heen.

Er is een speciale commissie opgericht die alle ideeën gaat bekijken. Dus hoe meer ideeën des te meer kans dat het goedgevonden wordt.

Stuur zoveel mogelijk ideeën op of breng ze mee naar de jeugdavond. Zelf zit ik ook in de jubileumcommissie, dus misschien helpt dat.

Kijk, ik kan me voorstellen dat je best eens naar de regenwouden in Brazilië wilt, of naar de Zuidpool pinguïns kijken. Dat gaat echt niet, daar is gewoon geen geld voor.

Misschien als jouw idee wat geld meer kost dan dat we hebben, kunnen we sponsors zoeken of op een of andere manier aan geld komen. Wie daar een idee voor heeft kan het ook melden.

Misschien willen de volwassenen in jouw omgeving ook eens meedenken.

Vliegsnelheden

Als de zon laagstaat, komt het nogal eens voor dat vogels tegen een raam of auto aan vliegen. Vaak kijken ze even versuft, blijven even zitten en gaan dan weer op de wieken. Soms loopt het ook verkeerd af en breekt de vogel zijn nek.

Als je vogels in je tuin ziet scharrelen of een roofvogel in de lucht ziet cirkelen kun je je bijna niet voorstellen dat deze vogels behoorlijke snelheden kunnen maken. Vooral als ze elkaar nazitten of voedsel proberen te vangen kunnen ze er wat van.

Topsnelheden zijn:

aalscholver	70 km/uur
ooievaar	45 km/uur
wilde eend	75-105 km/uur
steenarend	100 km/uur
sijs	50 km/uur
houtduif	60 km/uur
blauwe reiger	35-45 km/uur
gierzwaluw	60-200 km/uur
pimpelmees	30 km/uur
huismus	30-40 km/uur

Zo'n klein vogeltje als de gierzwaluw bereikt zoals je ziet wel 60 tot 100 km/uur en als hij achter insecten jaagt wel 200 km. Let er van de zomer maar eens op als je ze in de lucht ziet.

Voor de gierzwaluw is het goed zo hard te kunnen vliegen, want in de winterdag als er bij ons zo goed als geen insecten zijn verblijft hij in Zuid-Afrika. Toch gauw een afstand van 10.000 km. Door het aflezen van ringnummers heeft men gemerkt dat een gierzwaluw wel 400 km per 24 uur afleggen kan. Toch aardig wat dagen vliegen voor ze weer bij ons in Nederland zijn.

Eerste hulp voor gevonden vogels.

Als over enkele weken bij de eerste tuinvogels hun jongen uitvliegen komen snel de telefoontjes binnen over in de steek gelaten jongen. Vaak worden ze van de straat gehaald omdat ze zo zielig alleen lijken te zijn.

De jongen van veel vogelsoorten verlaten al vaak het nest nog voor ze kunnen vliegen en wachten op een beschutte plaats op hun voedsel zoekende ouders en brengen dan vaak een zielig klinkende bedelroep uit.

Wie denkt een verlaten jong te treffen, moet eerst eens kijken of het wel zo is. Ga op een veilige afstand staan en bekijk het jonge vogeltje zeker een uur of twee-drie. Zijn de ouders dan nog niet langs geweest dan is het jong waarschijnlijk in de steek gelaten. Als je tijdens het observeren zelf zo staat dat de ouders ju kunnen zien, komen ze ook niet!!!

De meeste jonge vogels die men vindt zijn niet verlaten, maar kunnen alleen nog niet zo goed vliegen. Een mereljong verlaat al vroeg het nest, heeft dan nog geen staart en nog donsveren op zijn kop en rug. Hij scharrelt wat in de tuin en laat vaak een bedelroep horen. Op geregelde tijden wordt hij gevoerd. Tegen de tijd dat zijn verenpak volgroeid is kan hij ook voor zichzelf zorgen. Laat deze vogels dus gewoon zitten waar ze zitten. Ga er niet mee slepen in doosjes en kooitjes.

Voedsel wat ze via de ouders krijgen is toch anders als wat ze van mensen krijgen. Veel door mensen gevoerde mereljongen worden losgelaten, kunnen zelf geen voedsel vinden, dat leren ze normaal van hun ouders en gaan dan toch nog dood. Veel vogels vallen onder de Wet op beschermde vogels, waarin staat dat je deze vogels niet mag pakken of gevangen houden. Doe je je best, krijg je een bekeuring en de vogel gaat dan ook nog dood.

Merk je dat er iets is met een vogel, bel dan iemand van de werkgroep wintervoeding van de N.V.W.C. en je hoort wat er gedaan kan worden.

Zelf zit ik ook in deze werkgroep, kun je mij dus ook bellen. Reken er wel op dat ik ook werk en dus niet altijd thuis ben, spreek gerust het antwoordapparaat in en je wordt teruggebeld.

Heb je nog vragen, wil je wat weten, spulletjes nodig voor een werkstuk of spreekbeurt, bel dan of schrijf.

Gerrie Monfils, de Limiet 5, 4131 NR Vianen;
tel./fax: 0347-377638

Puzzel

Wie niet op Hemelvaartskamp gaat en niet altijd naar buiten wilt, een puzzel met naar keuze een boek of een nestkast. Bij meerdere goede oplossingen beslist het lot. Totaal aantal prijzen: 5.

Onderstaande woorden zitten verborgen in de puzzel. Streep de gevonden woorden door, waarbij sommige letters meerdere malen gebruikt kunnen worden. Na het laatste woord blijven er letters over die achter elkaar gelezen een zin vormen. Schrijf deze zin op en doe hem vergezeld van naam en adres in de brievenbus van de N.V.W.C. aan de Ketelvink in de Middelcoopstraat 1A of stuur hem naar mij op.

hop	kever	wezel
kwak	nest	ree
ketelvink	koolmees	larven
haas	steenuil	els
vogelveren	mus	zeeeend
knotwilgen	bosuil	kerkuil

kwartel	sijs	konijn
tor	vlinder	vink
ei	kuifmees	koekoek
snor	weiland	libel
ral	sperwer	wulp
winterkoning		

Voorbeeld:

Rechts onderin op de laatste regel in de laatste vakjes staat koekoek, en nu de rest.

Gerrie Monfils, de Limiet 5, 4131 NR Vianen.

K	N	D	N	E	S	T	E	V	I	N	K	N	IJ	A
E	O	T	U	I	U	R	B	L	E	N	U	V	S	O
T	W	O	G	S	E	L	O	I	W	A	I	C	V	V
E	I	H	L	U	T	C	S	N	U	L	F	E	O	M
L	N	B	O	M	R	G	U	D	V	I	M	G	G	E
V	T	R	T	R	E	E	I	E	V	O	E	L	E	G
I	E	E	N	N	D	E	L	R	J	L	E	E	L	S
N	R	A	IJ	K	S	IJ	S	A	V	R	S	H	A	N
K	K	N	A	W	R	N	V	E	IJ	T	F	E	N	E
T	O	W	H	A	O	I	R	L	E	B	I	L	N	G
K	N	T	A	R	Z	E	E	E	E	N	D	S	I	L
E	I	G	A	T	N	J	N	P	A	R	P	R	I	I
R	N	G	S	E	B	U	E	L	S	E	T	A	H	W
K	G	A	N	L	I	P	R	U	R	V	K	R	O	T
U	D	N	A	L	I	E	W	W	O	E	A	A	P	O
I	F	I	C	W	E	Z	E	L	I	K	W	L	A	N
L	A	R	V	E	N	R	T	K	O	E	K	O	E	K

Spectaculaire waarnemingen flitsen door de ether
(Zeearend vliegt sneller)

Op zaterdag 30 januari van dit jaar zijn we weer met een groot aantal mensen op pad geweest voor de achttiende jaarlijkse roofvogeltelling in ons werkgebied. De telling van dit jaar kreeg een extra dimensie door de intrede van de moderne techniek: de mobiele telefonie. Waarschijnlijk is dit de eerste roofvogeltelling waarbij waarnemingen gedigitaliseerd door de ether flitsten. Ondanks deze high tech uitrusting is de meest spectaculaire waarneming van deze dag toch slechts door twee mensen gezien. Dit (voor de anderen) kleine minpuntje nam echter niet weg, dat de resultaten van deze telling er weer zijn mogen.

Weer en vogels werken mee

Wat aan deze resultaten zeker heeft bijgedragen was het prachtige weer: nauwelijks wind, een groot deel van de dag zon en temperaturen van net iets boven het vriespunt. Het succes was echter niet in het minst te danken aan de sterren van deze dag: de roofvogels. Buizerds zetten hun beste beentje voor om op zijn voordeligst in de kijker te komen. Sperwers gaven spetterende luchtshows ten beste. Die ene torenvalk die geen tijd vond om even langs te wippen, gaf roepend acte de présence. Zelfs een havik vond tijd om zijn kunsten te tonen. Maar het toppunt was een vogel op doorreis, die zo zijn steentje bijdroeg om deze dag tot een groot succes te maken.

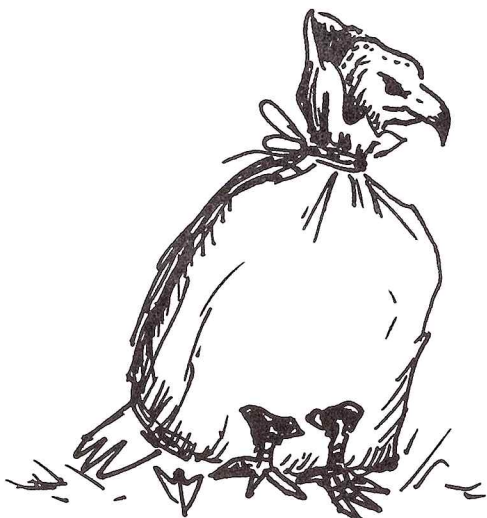
Topwaarneming

Ruud en ik hadden al zo'n twintig buizerds gezien, toen ik in een akker op ongeveer een kilometer afstand een enorme gedaante gewaar werd. De vorm hiervan deed mij vermoeden hier met een vogel van doen te hebben. Maar tenzij de kraaien die er naast zaten spreeuwen waren, had de gedaante eerder het formaat van een goedgevulde vuilniszak. Ik gaf mijn bevindingen snel door aan Ruud, die beaamde dat de tekenen toch wel zeer sterk in de richting van een vogel wezen. Doortastend doortellend maakten we een omtrekkende beweging om aan de andere kant te komen. Af en toe keken we nerveus om, om te kijken of het beest er nog wel zat.

Ruud maakte zich al zorgen, dat niemand ons zou geloven als het een condor of een lammergier zou zijn. Even later kwamen we eindelijk op een plek waar we goed zicht hadden op het schepsel. Hij zat op ongeveer 250 meter afstand in de zon en het was een zeearend.

Moderne techniek

Dit was het moment waarop de moderne techniek om de hoek kwam kijken. Want Ruud - een man van deze tijd - had een GSM-etje bij zich. Met enkele drukken op de knoppen stelde hij zich in verbinding met het voor deze gelegenheid spontaan ingerichte zenuwcentrum: Annette. Zij stelde terstond alarmfase drie in werking: de mobilisatiefase. Iedereen die maar te mobiliseren was werd gemobiliseerd. Helaas ging dat maar om een paar mensen, want de meesten waren al gemobiliseerd om te tellen, maar nog niet mobiel bereikbaar. Van de acht andere tellers had alleen Kars ook een mobieltje bij zich. Voor ons waarnemers was nu echter het moment gekomen om juichend rond te springen en de inwendige mens te versterken. Het uitzicht op de zeearend schiep een ambiance die de koffie en het brood nog beter deden smaken. Helaas vond de zeearend na vijf minuten dat het tijd was om westwaarts te gaan en nam de vleugels (waarbij hij de andere vogelaars bij de Neust nam).

Zo zie je maar weer dat ook de modernste techniek niet kan voorkomen dat slechts twee mensen zo'n enorme vogel zien. Zelfs als in de nabije toekomst alle telgroepen met GSM én GPS zijn uitgerust en ze met hun snelle ligfietsen snel ter plaatse kunnen zijn, kan een zeearend nog sneller zijn. Alleen een rechtstreekse videoverbinding kan hier mogelijk soelaas bieden. Maar laten we onze zeearend verder rusten en terug gaan naar de telling. Ook na deze waarneming waren we nog lang niet uitgeteld. Met evenveel inzet hebben wij vervolgens de overige 18 buizerds geteld. Om daarna moe doch voldaan te genieten van een welverdiend kopje koffie (met of zonder cafeïne).

Verklarende woordenlijst

Voor diegenen die nog niet dagelijks met high tech termen om de oren worden geslagen, volgt hier even een korte verklarende woordenlijst.

- GSM:** mobiel telefoonnet, waarbij informatie (en zoals op elke straathoek te horen is ook veel non-informatie) digitaal verzonden wordt (in tegenstelling tot het oude analoge mobiele telefoonnet)
- Mobieltje:** turbotaal voor mobiele telefoon (ook wel lulijzer genoemd)
- GPS:** Global Positioning System, systeem voor plaatsbepaling met behulp van satellieten, behoort tegenwoordig met de GSM tot de standaarduitrusting van de moderne buitensporter

Jan Dirk Buizer

In de volgende Hak-al deel twee van dit spannende familiefeuilleton: De resultaten!

Verslag Algemene Jaarvergadering maandag 15 februari 1999

Aanwezig: Kars Veling, Paul van Veen, Frans Waroux, Breun Jansen, Gerard van Ruiten, Leo van der Kooij, Gerrit Saltzherr, Olga en Ronald van Ooijen, Arie Huigen, Harry van de Warenburg, Ruud Post, Gerrie Monfils, Wil van Struten, Jaap Schots, Gerben Mensink, Anne Martine Reesink, Frieda IJdenberg, Wim Rubers en Liesbeth van Jaarsveld (totaal 20 personen)

Afwezig met kennisgeving: Ellen Geleedst, Jouke Altenburg, Annette van Berkel, Fam. Trapman, Adrie en Wim Kievit

- Agenda:
- 1) Welkomstwoord door Kars Veling, vice-voorzitter
 - 2) Verslag Algemene Jaarvergadering over 1997 d.d. 16-02-1998 door Gerard van Ruiten, secretaris
 - 3) Presentatie Jaarverslag 1998 door Breun Jansen, redactie Hak-al
 - 4) Financieel Jaarverslag 1998 door Frans Waroux, penningmeester
 - 5) Verslag kascommissie, bestaande uit Olga van Ooijen en Gerrit Saltzherr
 - 6) Bestuursverkiezing
 - 7) Rondvraag
 - 8) Sluiting door Kars Veling, vice-voorzitter

Ad 1):

Om 20.10 uur opent Kars Veling als vice-voorzitter deze Jaarvergadering en heet iedereen van harte welkom. Voorzitter Wim Kievit is helaas verhinderd in verband met de feestelijke viering van zijn 40-jarig huwelijk.

Ad 2):

Het verslag van de Algemene Jaarvergadering over 1997 wordt doorgenomen.

In verband met ad 4) van de notulen van genoemde vergadering merkt Gerben Mensink op welke ideeën er bestaan voor de besteding van het legaat. Penningmeester Frans Waroux licht toe dat bij een eventueel financieel tekort door de aanstaande publicatie van het boekje "Vlinderen tussen Lek en Linge", dit tekort gedekt zal worden door (de rente van) het verkregen legaat. Overigens zal een acceptgiro voor een vrijwillige bijdrage bij het boekje gevoegd worden bij toezending aan de leden.

Kars Veling bedankt secretaris Gerard van Ruiten voor het verzorgen van het verslag.

Ad 3):

Redactielid Breun Jansen neemt kort de inhoud van het Jaarverslag over 1998 door.

In vergelijking met voorgaande jaren is het Financieel Overzicht geïntegreerd in het Jaarverslag. Naast de bedragen in gulden wordt ook het equivalent in Euro's weergegeven.

In het verslag van de Nestkastenwerkgroep blijkt een totaal van tabellen verwisseld te zijn, maar dit staat in schril contrast met de professionele verzorging van het totale Jaarverslag 1998.

Kars Veling bedankt Breun voor het samenstellen van dit representatieve verslag, hetgeen ondersteund wordt door een dankbaar applaus uit de zaal.

Ad 4):

Frans Waroux neemt de financiële overzichten 1998 in de nieuwe lay-out met gepaste trots door. Naast gulden worden de bedragen oom in Euro's vermeld. Frans meldt dat 1998 qua financiën het beste jaar in de N.V.W.C.-historie is. Het positieve resultaat werd o.a. bereikt door de verkoop van de eindejaarsnestkastenactie, de "vertraagde" betaling aan Jacobs Repro en de rente uit het legaat. Nieuwe aanwinsten - die in 1998 gekocht werden - zijn het Leica P 600 dia-overvloei-systeem en Zip-drive cartridge 100 MB-systeem voor de vogelwaarnemingen.

Kars Veling complimenteert Frans voor de deskundige wijze van boekhouden in 1998.

Ad 5):

Namens de kascommissie, bestaande uit Olga van Ooijen en Gerrit Saltzherr, doet laatstgenoemde verslag. Op 11 februari jl. heeft deze commissie de controle bij de penningmeester uitgevoerd. Op basis hiervan stelt de commissie de vergadering voor de penningmeester te dechargeren, hetgeen onder applaus gebeurt.

De nieuwe kascommissie bestaat uit Gerrit Saltzherr en Liesbeth van Jaarsveld. Vice-voorzitter Kars dankt Gerrit voor de toelichting en Olga voor de deelname aan deze commissie.

Ad 6):

Bestuursleden Kars Veling, Frans Waroux en Paul van Veen waren per 31 december 1998 aftredend en her-

kiesbaar. Daar er zich geen tegenkandidaten bij de secretaris hebben aangemeld, gaat de vergadering akkoord met een nieuwe zittingsperiode van drie jaar voor deze drie bestuursleden.

De bestuurssamenstelling blijft hetzelfde en ziet er als volgt uit:

- * voorzitter : Wim Kievit
- aftredend per 31-12-1999
- * vice-voorzitter : Kars Veling
- aftredend per 31-12-2001
- * penningmeester : Frans Waroux
- aftredend per 31-12-2001
- * secretaris : Gerard van Ruiten
- aftredend per 31-12-2000
- * leden : Leo van der Kooij
- aftredend per 31-12-2000
: Breun Jansen
- aftredend per 31-12-1999
: Paul van Veen
- aftredend per 31-12-2001

Ad 7):

Olga van Ooijen:

Zij vraagt zich af of de N.V.W.C. ook een archief heeft bij de Gemeente Culemborg. Dit blijkt niet het geval te zijn. Hak-al's worden wel gearchiveerd in een regionaal archief bij de Gemeente Culemborg (Inmiddels heeft Jaap Schots contact gehad met de archivaris van het Stadsarchief. Er is veel interesse om Hak-al's en convo's te ontvangen. Adres: Stadsarchief Culemborg, Achterstraat 38, 4101 BB Culemborg).

Leo van der Kooij:

Hij heeft een petitie ter ondertekening bij zich tegen de vogeljacht.

Voor de excursie op 27-03-1999 naar de Biesbosch zij nog plaatsen vrij. Opgave kan tijdens de pauze bij Leo plaatsvinden.

Ad 8):

Om 20.45 uur sluit vice-voorzitter Kars Veling het huishoudelijke gedeelte van deze avond af met de mededelingen dat:

- a) Cor Maurice te kennen heeft gegeven te willen stoppen met haar N.V.W.C.-activiteiten. Ze zal wel tot de zomervakantie inzetbaar blijven voor de jeugdactiviteiten. Haar wordt een lidmaatschap voor het leven beloofd.
- b) De Jubileumcommissie voorbereidingen treft voor het 25-jarig bestaan van onze actieve vereniging.
- c) Het boekje "Vlindersen tussen Lek en Linge" op 26-02-1999 voorafgaand aan de dia-lezing van Leo van der Kooij over Wit-Rusland officieel gepresenteerd zal worden.

Na een geanimeerde pauze vertelt de heer Hans Peeters, voorlichter bij Vogelbescherming Nederland, over het vele werk van deze 100-jarige vereniging.

Om 22.30 uur keert eenieder weer huiswaarts.

Gerard van Ruiten,
secretaris.

In dit overzicht bespreek ik enkele artikelen uit tijdschriften die in de periode 12 januari t/m 8 februari zijn binnengekomen.

Het betreft de volgende tijdschriften:

De VNMW-krant: (Wijk bij Duurstede), januari 1999

Nieuwsbrief Maas Internationaal: (WNF), december 1998.

Knipselkrant: nr. 6 (Faunabescherming)

Van Nature: jrg. 9 nr. 1 (Natuurmonumenten)

Natuur & Milieu: jrg. 23 nr. 1

De Levende Natuur: jrg. 100, nr. 1

Greenpeace magazine: 21e jrg. nr. 1

Gelders Landschap: jrg. 20 nr. 4

Geïnteresseerden in natuurontwikkeling en alle aspecten die daarbij komen kijken, zullen zeker blij zijn met dit nummer van "De Levende Natuur". Het gaat over faunapassages, hoe belangrijk zijn ze in de ecologische hoofdstructuur? Hoe worden ze gebruikt? En heeft ontsnipperen wel zin? Voor vissen is het vaak moeilijk zo niet onmogelijk om dammen en sluizen te passeren. Op Texel werd een hevelpassage aangelegd, waardoor b.v. driedoornige stekelbaars en glasaal (= jonge paling) vanuit zee over de dijk heen in de Eierlandse polder wordt geheveld.

Van belang is ook een artikel van de hand van J.T. Zeiler. Fauna en landschap in prehistorisch Nederland. Als we aan natuurontwikkeling doen, is het belangrijk om te weten hoe ons land er uitzag, toen er nog sprake was van een nauwelijks door mensen beïnvloede wildernis. Hij geeft ook commentaar op het geruchtmakende proefschrift over dit onderwerp van de hand van Frans Vera "Metaforen voor de wildernis".

Politiek en natuur op gemeentelijk, provinciaal, landelijk en Europees niveau. Dit thema krijgt volop aandacht in het blad Natuur & Milieu. Nog steeds blijkt er tussen de mooie plannen en de harde praktijk van alle dag nog een diepe afgrond te gapen. Het enige middel om die te overbruggen is geld, heel veel geld. Zijn we beried die prijs te betalen? Is de politieke wil aanwezig om in de buidel te tasten? De Nederlandse zuinigheid zorgt er wel voor dat de regering door de Europese Commissie inzake nalatigheid op de vingers wordt getikt.

Milieuproblemen afschuiven op de ontwikkelingslanden is ook zo iets. Wat we hier niet mogen doen, of alleen

tegen hoge kosten, dat doen we lekker goedkoop in de derde wereld. Zie het artikel "de sloop des doods" over de sloop van scheepswrakken in India. Daar wordt gewerkt zonder enige bescherming van omgeving en arbeiders.

Wat heeft sport met natuur te maken?

Heel veel, zo niet alles. Sportfanaten lees het interessante artikel Sydney 2000: de groene spelen in Greenpeace Magazine.

Zowel wat energiegebruik, vervoer, integratie van de groene omgeving zal in Sydney alles uit de kast worden gehaald, wat op dit gebied, gezien de modernste ontwikkelingen maar mogelijk is.

En wat is er te vertellen over de Regulieren?

In Gelders Landschap lezen we dat de dotterbloem zich flink uitbreidt en dat het natuurgebied met 189 ha. Ten westen van de spoorlijn wordt uitgebreid. Verder lezen we o.a. over geslaagde broedsels van mandarijneenden bij Arnhem, vestiging van welriekende nachtorchis en gevlekte orchis in diverse natuurherstelprojecten. Meldingen van visarend, blauwborst, kwartelkoning en bijenwolf (geen zoogdier, maar een soort wesp) zijn de krenten in de pap.

Verder wil ik een compliment maken voor de vormgeving van dit laatste tijdschrift. Alleen het aandachtig doorbladeren ervan is voor mij althans een genoegen.

Tot zover deze aflevering van "Van de leesplank".

INVENTARISATIE ROOFVOGELBROEDGEVALLEN; EEN PROEF

Inleiding

In 1998 is door een aantal leden van de vogelwerkgroep een inventarisatie gedaan van het aantal broedgevallen van roofvogels in een deel van de Regulieren en het Beesdse Veld. In dit stuk worden kort de ervaringen met dit project besproken.

Gebiedsbeschrijving

De telling is gehouden in het gebied Regulieren/Beesdse Veld. De grootte van het onderzoeksgebied was ongeveer 1700 ha. Dit gebied, bij de meeste mensen wel bekend, bestaat voornamelijk uit populierenbossen en grienden, afgewisseld met weilanden, waarvan sommige extensief worden gebruikt. Alleen het zuidwestelijk deel en het meest oostelijke deel bestaan uit aaneengesloten weidepercelen. Van de roofvogelwintertelling weten we dat dit gebied 's winters wordt bevolkt door (o.a.) grote aantallen Buizerds (zie ook elders in dit nummer). Bekend is dat Buizerds in Nederland standvogels zijn, die ook 's winters vaak in de buurt van hun nest blijven¹. Maar hoeveel broeden er nu ook daadwerkelijk in het gebied? De inventarisatie zou hier meer licht op kunnen werpen. Naar verwachting zouden, naast de Buizerd, de volgende soorten aangetroffen kunnen worden; Torenvalk, Sperwer, Boomvalk en Havik.

Doelen

Omdat de leden van de vogelwerkgroep nog geen specifieke ervaring hadden met het gericht inventariseren van broedgevallen van roofvogels is vooraf afgesproken dat 1998 een proefjaar zou zijn. Er zijn vooraf twee doelen gesteld die we wilden bereiken. Ten eerste wilden we weten of het jaarlijks inventariseren van broedende roofvogels een haalbare kaart zou zijn gezien de tijdsinvestering. Ten tweede wilden we bekijken of de onderzoeksmethode die we hanteerden werkbaar zou zijn.

Resultaten

Bij het inventariseren en uitwerken gingen we te werk volgens de Handleiding Veldonderzoek Roofvogels². In totaal zijn de volgende broedgevallen (nestvondsten) vastgesteld:

- Buizerd	7
- Torenvalk	0
- Sperwer	1
- Havik	0
- Boomvalk	0

Het blijkt dus dat we voornamelijk broedgevallen van Buizerds hebben gevonden. De drie door Torenvalken bewoonde nestkasten bleven met de gehanteerde methode buiten beeld, evenals Haviken en Boomvalken. Het gerucht gaat overigens dat er wel een broedgeval van een Havik is geweest. Kortom, de resultaten lijken wat aan de magere kant.

Evaluatie

Bij de evaluatie kwamen drie belangrijke punten naar voren.

1. Tijdsinvestering

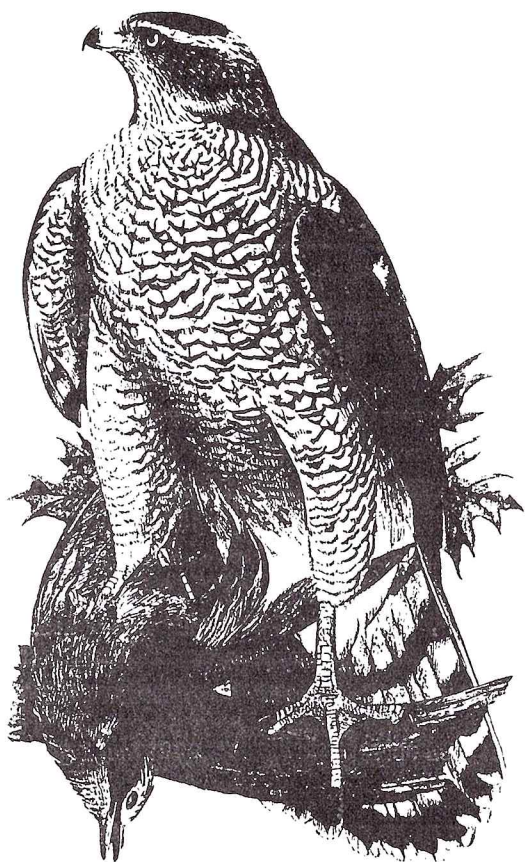
Deze resultaten zijn verzameld in zeven bezoeken, die ieder vrijwel een hele dag in beslag namen. Dit betekent dat er heel veel tijd is gestoken in het inventariseren van weinig soorten, met, behalve voor de Buizerd, een mager resultaat. Dit vonden veel tellers verhoudingsgewijs een (te) zware belasting. Daarnaast is gesuggereerd dat we onze tijd efficiënter zouden kunnen besteden met een veel breder resultaat.

2. Gedragskennislacune

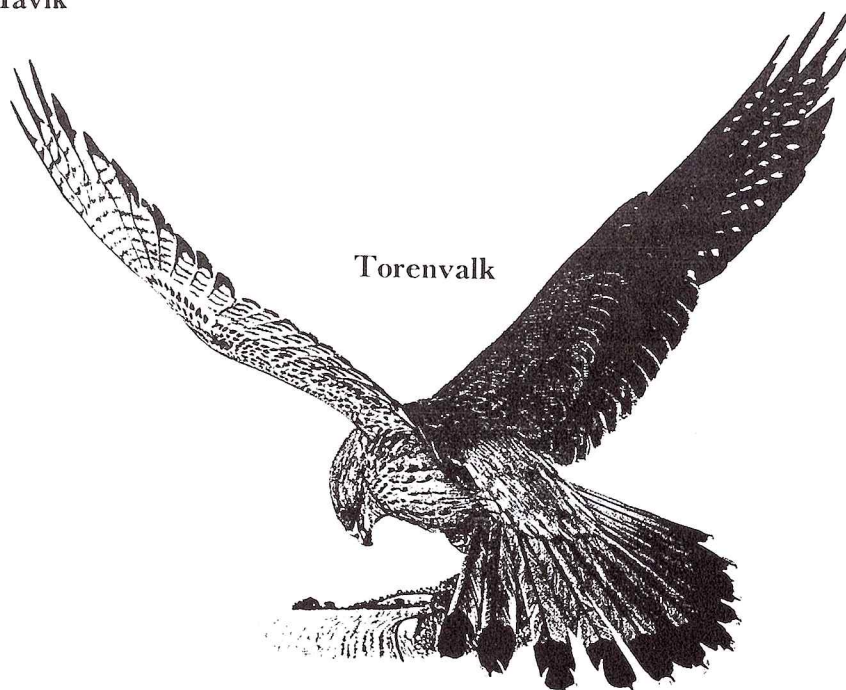
Hoewel alle tellers (vrij) ervaren vogelaars zijn, heeft het gebrek aan specifieke kennis van roofvogelgedrag er waarschijnlijk mede toe geleid dat we minder broedgevallen hebben opgespoord dan in werkelijkheid aanwezig waren. Bovendien zwerven er meer vogels rond dan alleen broedparen. Deze 'vrije' vogels kunnen de tellers in het veld voor problemen stellen. Zo kunnen er paren in het gebied voorkomen, die plaatstrouw zijn en territoriaal gedrag vertonen, maar niet broeden. Daarnaast komen er ook paren voor die geen territoriaal gedrag vertonen, alsmede solitaire vogels. Waarschijnlijk hebben we hier in het veld onvoldoende onderscheid in gemaakt of kunnen maken. Een belangrijke conclusie die we voor onszelf dan ook getrokken hebben, is dat we eerste meer kennis van specifieke gedragingen moeten opdoen om nauwkeuriger te kunnen inventariseren.

Methodologisch probleem

De gekozen inventarisatiemethode bleek een aantal problemen op te leveren, die met name bij het uitwerken van de gegevens naar boven kwamen. Om een voorbeeld te noemen; er werden zeven nesten van Buizerds gevonden (= zeven zekere broedgevallen), er werden volgens de (door ons gekozen) 'methode Bijlsma' 9 territoria vastgesteld en volgens de SOVON-methode³ 16. Een mogelijke oorzaak van deze verschillen is dat de door ons gehanteerde 'methode Bijlsma' niet goed is toegesneden op gebieden met hoge dichtheden Buizerds. De methode is bijvoorbeeld gebaseerd op gegevens die op dichtboste, relatief arme zandgronden in (m.n.) Drenthe zijn verzameld. In deze gebieden zijn de dichtheden broedende roofvogels mogelijk lager dan in onze, relatief open en vruchtbare komkleigebieden. Een volgende keer zal over de inventarisatiemethode dus nog eens goed nagedacht moeten worden.

Havik

Torenvalk

Conclusie

De doelen die we onszelf gesteld hebben, zijn bereikt. We weten dat we deze telling vooralsnog een te zware tijdsinvestering vinden. Bovendien weten we dat de gehanteerde methode niet geheel voldoet. Daarnaast hebben we ervaren dat we gemiddeld genomen nog te weinig specifieke gedragskennis hebben. We zullen ons voorlopig dan ook richten op het beter leren kennen van roofvogelgedrag. Hopelijk komen we dan bij een volgende telling (nog) beter beslagen ten ijs.

namens de tellers,
Gerben Mensink

Lijst van gebruikte literatuur.

1. Bijlsma, R.G. et al. 1993. Ecologische Atlas van Nederlandse Roofvogels. Schuyt & Co. Haarlem.
2. Bijlsma, R.G. 1997. Handleiding Veldonderzoek Roofvogels. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
3. Dijk, A.J. van, 1996. Broedvogels inventariseren in proefvlakken (handleiding Broedvogel Monitoring Project). SOVON, Beek-Ubbergen.

De vogelwaarnemingen van 11 januari tot half maart

Beste inzenders (in sp ) en andere belangstellenden,

Mijn brievenbus en de 'kaartjesemmer in de Ketelvink' wisten zich deze keer bijna geen raad met alle ingezonden waarnemingen. Achtentachtig (!) waarnemingen in de afgelopen acht weken en nog wat nagekomen inzendingen uit 1998 bezorgden mij een plezierige hoop werk. Als dat zo doorgaat dan komen we dit jaar op meer dan 500 records uit. Een mooi doel lijkt me.

Vooraf de oproep tot het inzenden van waarnemingen van aandachtsoorten lijkt zijn vruchten af te werpen. Elders in dit artikelje zijn de waarnemingen van de Grote zaagbek als voorbeeld uitgewerkt.

Aan het slot van deze inleiding treft u twee overzichtslijsten aan:

- * De 'nieuwe' aandachtsoortenlijst, die met name gericht is op de 1e waarnemingsdatum van trekkende broedvogels.
- * Een lijst van het SOVON in het kader van het bijzondere soorten-project NIET-broedvogels. Ofschoon de definitieve afspraken nog niet zijn gemaakt heeft het SOVON belangstelling getoond voor onze waarnemingen van deze soorten. Deze waarnemingen belanden dan dus niet alleen in ons eigen archief maar ook in de landelijke bestanden van SOVON. Meer kennis en inzicht in het doen en laten van deze vogelsoorten kan leiden tot beter beleid. Suggestie: kopieer de BSP-NB-lijst en bewaar hem bij uw voorraad blanco waarnemingskaartjes of in uw waarnemingennotitieboekje.

Veel vogelplezier,

Jouke Altenburg

N.B. Vriendelijk verzoek aan de tellers van inventarisaties: geef a.u.b. aan op het kaartje of waarnemingen tijdens een officiële telling zijn gedaan. Voorbeeld: telling zoete rijkswateren, meeuwentelling, roofvogeltelling enzovoort. Op deze manier kan 'bestandsvervuiling' worden vermeden.

De aandachtsoorten

- * Laatste 'winter'waarnemingen van: Nonnetje, Brilduiker, Dodaars, Grote zaagbek, Kleine en Wilde zwaan.
- * Alle 1e jaarwaarnemingen van zwaluwen, Fitis, Tjiftjaf, Grutto en alle andere zomergasten.

De lijst Bijzondere Soorten Niet-Broedvogels van het SOVON: (alfabetische volgorde)

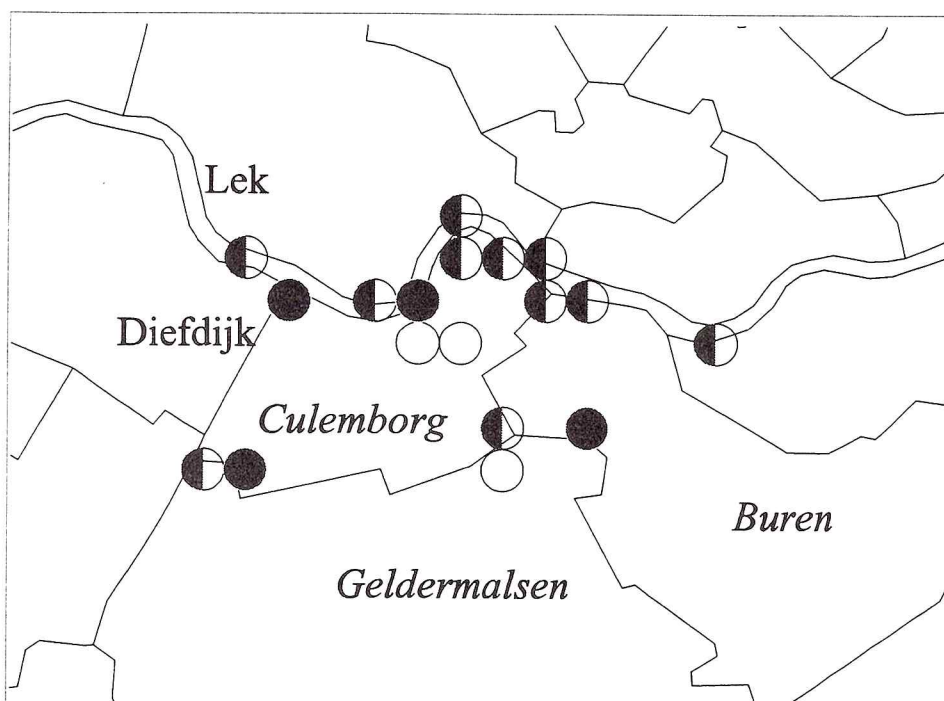
Beflijster	Grauwe kiekendief	Kraanvogel	Rode wouw
Bijeneter	Grauwe klauwier	Krooneend	Roodhalsgans
Bladkoning	Grote burgemeester	Kuifaalscholver	Roodkeelpieper
Bokje	Grote kruisbek	Kwak	Roodmus
Buidelmees	Grote pieper	Lachstern	Roodpootvalk
Casarca	Grote zilverreiger	Middelste jager	Rosse franjepoot
Chileense flamingo	Hop	Morinelplevier	Rosse stekelstaart
Draaihals	IJsduiker	Notenkraker	Rouwkwikstaart
Duinpieper	IJsgors	Ooievaar	Slechtvalk
Dwerggans	IJsvogel	Ortholaan	Smelleken
Europese flamingo	Klapekster	Papegaaiduiker	Sneeuwvangs
Europese kanarie	Kleine alk	Pestvogel	Sneeuwgorst
Frater	Kleine vliegenvanger	Poelruiter	Sperwergrasmus
Geelpootmeeuw	Kleine zilverreiger	Raaf	Steltkluut
Grauwe franjepoot	Kleinste jager	Reuzenstern	Strandleeuwerik

Taigaboomkruiper	Vorkstaartmeeuw	Witoogend	Zwarte ooievaar
Temmincks strandloper	Waterrietzanger	Witvleugelstern	Zwarte wouw
Velduil	Waterspreeuw	Zee-arend	Zwartkopmeeuw
Visarend	Witbuikrotgans		

De Grote zaagbek in het zonnetje

In de afgelopen maanden was de Grote zaagbek een aandachtsoort. Er zijn 26 kaartjes ingezonden van in totaal 109 dieren. De verhouding mannetjes/vrouwtjes was bijna fifty/fifty: 51/58. In eerste instantie vond ik de gemiddelde groeps grootte klein (ca. 4 exx.). Bladerend door het kaartjesarchief bleek dat beeld wel te kloppen; ik kwam naar verhouding erg weinig grote aantallen per keer tegen. Leo van der Kooij in januari 1996 66 exx; Henkjan Kievit in februari 1990 34 exx.

Kaartje 1: waarnemingen van de Grote zaagbek in de winter 1998/1999 per 1 x 1 km-hok

Legenda:

Open rondje:	1 exemplaar
Half gevuld rondje:	2 tot 10 exemplaren waargenomen
Zwart rondje:	meer dan 10 exemplaren

Zelf had ik het beeld dat de Grote zaagbek typisch een vogel is voor de strangen in de uiterwaarden en de Lek zelf. Op zich klopt dat. Uit kaartje 1 blijkt echter ook dat de Grote zaagbek zelfs in een zachte winter als deze op de singels in de bebouwde kom wordt aangetroffen. Ook op wetingen bij de Regulieren en de Waai is de soort meermalen gezien.

Bespreking van opvallende waarnemingen

Zee-arend

De klapper tijdens deze winter is uiteraard de 1e jaars juveniele zee-arend, die tijdens de jaarlijkse roofvogeltelling door Ruud Post en JanDirk Buizer werd ontdekt. De laatste waarneming van deze soort stamde al weer uit het najaar van 1991, toen een 4e jaars exemplaar diverse malen langs de Lek werd gesignaleerd.

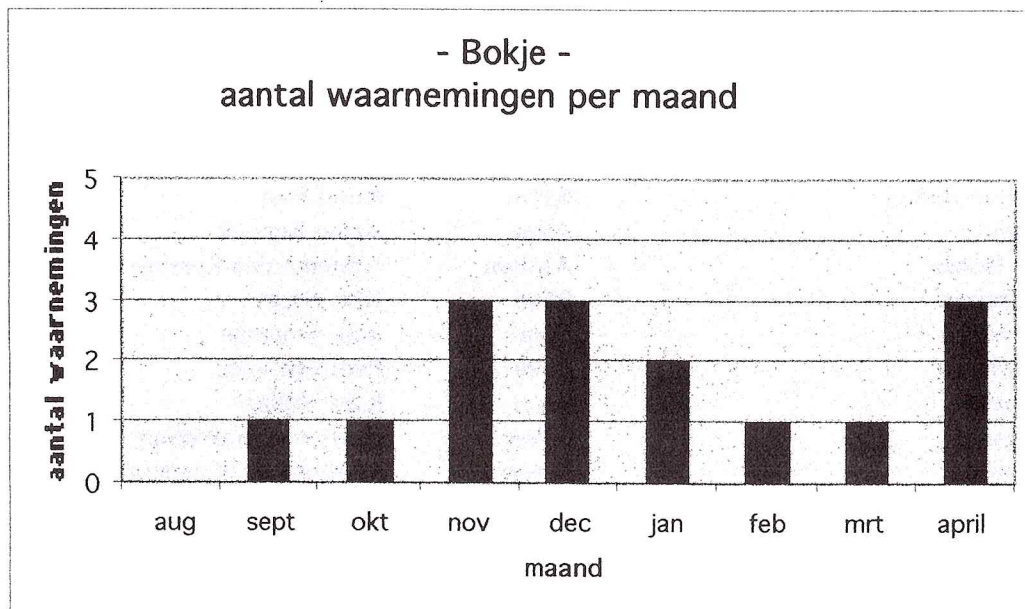
Kraanvogel

Gerrie Monfils had een geluk bij een ongeluk. Tijdens werkzaamheden aan haar auto in verband met een lekke band had ze toch nog haar 'antenne' aanstaan om overvliegende, roepende kraanvogels te horen. In het archief zitten de volgende voorjaarswaarnemingen:

*	14-3-1991	Job van Amerom	4 exx.	Boven de Vier Dreven
*	29-03-1991	Stijn Brand	50 exx.	Boven Culemborg
*	11-03-1995	Arjan Brenkman	52 exx.	Weidsteeg 77

Bokje

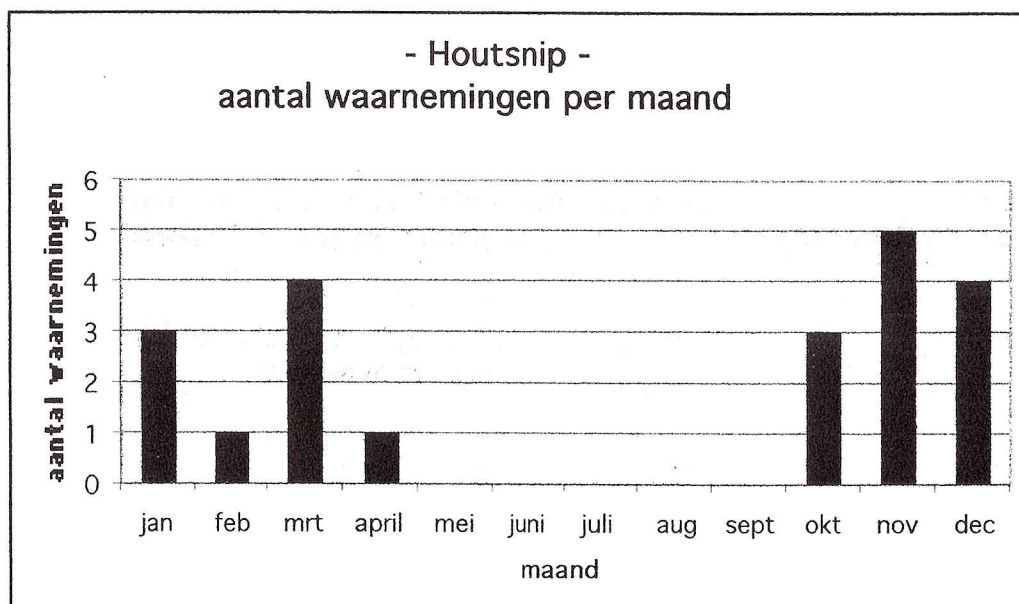
Een mooie waarneming van Peter en René Janssen. De laatste waarneming van het Bokje stamt uit 1997 (Annette van Berkel). Hieronder een grafiekje met de spreiding van de waarnemingen over de verschillende maanden.

Houtsnip

Zoals uit bijgaande grafiek blijkt wordt de Houtsnip vooral in het winterhalfjaar waargenomen. De waarneming van René Janssen past in dit beeld.

De waarneming van Annette van Berkel is opvallend. Ten eerste voldoet de waarneming aan de (datum-)eisen die SOVON stelt voor een mogelijk broedgeval. Ten tweede wees ook het gedrag daar op: het dier viel binnen 50 meter weer in. Het broedbiotoop van de Houtsnip lijkt in onze omgeving ruimschoots aanwezig (natte bossen). Misschien een soort om eens extra op te letten, bijvoorbeeld tijdens de SOVON-inventarisaties?

Roek

Een prachtige waarneming van Annette en Marjan is het nestelen van Roeken in het bosje aan het Einde van de Weidsteeg / Lange Dreef. In het archief wordt nergens melding gemaakt van een broedgeval. Een novum dus! Er zitten wel twee maartwaarnemingen en 1 waarneming uit april respectievelijk mei in het archief, maar dit betreft individuele beesten.

Tjiftjaf

Stijn Brand meldde niet alleen - net als Paul van Veen - een januari-waarneming van een Tjiftjaf. Hij noteerde er tevens de veronderstelling bij dat het om de ondersoort 'abietinus' zou gaan. Nu had ik daar in ieder geval nog nooit van gehoord, dus de boeken er maar eens bij gehaald. Abietinus is de Scandinavische ondersoort, die zich kenmerkt door een grijzere rug, lichtere buikzijde en een duidelijkere wenkbrauwstreep.

De afkortingen van de waarnemers staan voor:

AAlt	Arwen Altenburg	GMon	Gerrie Monfils
JAlt	Jouke Altenburg	NN	onbekende waarnemer
ABer	Annette van Berkel	RPos	Ruud Post
SBra	Stijn Brand	ARee	Arjan Reesink
JDBui	Jan Dirk Buizer	AMRee	Annemartine Reesink
MBui	Marjan Buizer	SSmi	Dhr. Smits
EGel	Ellen Geleedst	Trap	fam. Trapman
CHar	Chris Harmsen	PVee	Paul van Veen
PJan	Peter Janssen	KVel	Kars Veling
RJan	René Janssen	HWar	Harry v.d. Warenburg
SJan	Saskia Jansen	MWar	Margot v.d. Warenburg
LKoo	Leo van der Kooij	CIJde	Cees IJdenberg
GMen	Gerben Mensink		

Ooievaar

4-2	2exx.	GMon	Vier Dreven Culemborg	1v1m
28-2	2exx.	AAlt JAlt	uiterwaard Einde Bakelbos	1v1m uiterwaard deels onder water

Wilde zwaan

28-2	8exx.	JAlt	uiterwaard tegenover 'Oude Kerswerf' in deels ondergelopen uiterwaard
28-2	8exx:	PVee	Beusichemse waard 7alj

Rietgans

28-2	30exx.	JAlt	tegenover 'Oude Kerswerf' in deels ondergelopen uiterwaard
------	--------	------	--

Toendrarietgans

28-2	130exx.	PVee GMen	Beusichemse waard, ten nw Kerswerf zittend, fouragerend
------	---------	-----------	---

Kolgan

6-2	350exx.	JAlt	Regulieren, vliegend van Lage Veld naar Molenkampen
13-3	ca. 2500	RPos ABer, MBui	Zump 11 groepen van 50 tot 300 trekkend NO (hoog)

Roodhalsgans

12-2	2exx.	MBui	De Bol, 2ad, geringd en gekortwiekt in gezelschap van 2 soepganzen en net zo tam
------	-------	------	--

Nijlgans

28-2	160exx.	GMen	Uiterwaard ten oosten van De Bol
------	---------	------	----------------------------------

Pijlstaart

7-3	16exx.	PVee		Beusichemse waard	8m8v	fouragerend
7-3	3exx.	PVee		Redichemse waard	2m1v	fouragerend
11-3	2 exx.	ARee	MBui	Plasje bij Ora et Labora	1v1m	zwemmend

Brilduiker

11-2	2exx.	JDBui		Afgraving Redichemse waard	1v1m	
13-2	1ex.	GMen	JDBui, MBui	Pont Culemborg	1m	wegvliegend met groepje smienten
28-2	2exx.	PVee	EGel	Beusichemse waard	1m1v	
11-3	1 exx.	MBui		Ondergelopen weiland t.o. van De Bol	1v	

Nonnetje

29-1	2exx.	EGel		Beusichemse waard	1v1m	zwemmend
12-2	2exx.	MBui		Redichemse waard	2v1m	
28-2	1ex.	PVee		Beusichemse waard	1m	
7-3	3exx.	PVee		Redichemse waard	1m2v	fouragerend
11-3	3 exx.	ARee	MBui	Lekdijk, plasje bij Ora et Labora;	1v2m	zwemmend

Grote zaagbek

2-1	4exx.	LKoo		Ronde Haven	3m1v	duikend
11-1	4exx.	RJan		Rijksstraatweg x Zeedijk	2m2v	op de plas
14-1	2exx.	AMRee		Afgraving Redichemse waard	2v1m	
20-1	2exx.	GMen		Lek bij telpost	2v	
29-1	2exx.	EGel		Beusichemse waard	2v1m	op de kant, toen zwemmend
31-1	7exx.	JAlt		wetering zuidzijde de Waai	7m	
4-2	5exx.	JAlt		wetering zuidzijde de Waai	3v2m	fouragerend
23-2	4exx.	CIJde		Ronde Haven	2v2m	
26-2	7exx.	JAlt		de Waai	4m3v	zuidzijde wetering
28-2	16exx.	GMen		Afgraving Beusichemse broeksteeg	7v9m	zwemmend
28-2	3exx.	PVee		Redichemse waard	2m1v	
28-2	1ex.	PVee	EGel	Regulieren	1m	
11-3	1ex.	JAlt		de Waai	1v	

Groene specht

12-2	1ex.	MBui		Redichemse waard, nabij Telpost		
------	------	------	--	---------------------------------	--	--

Havik

27-1	1ex.	ABer		Telpost, de Heul	1vj	
28-2	1ex.	PVee	EGel	Regulieren	1m	
28-2	1ex.	PVee	GMen	Einde Weidsteeg	1m	
11-3	1ex.	MBui		Over de Lek richting 'de Heul'	1m	

Sperwer

13-2	1ex.	KVel	ABer	Lange Avontuurse weg	1m	zonnend
13-2	1ex.	MBui	JDBui	De Bol		
20-2	1ex.	PVee	EGel	Weeshuis Boomgaard	1m	
21-2	1ex.	TRap		Zoelmond, Dorpsstraat	1v	in tuin; spreek in de poten
28-2	1ex.	JAlt		Plantage	1m	display-vlucht;
9-3	1ex.	ABer	MMui	Plantage	1v	fouragerend

Buizerd

7-3	2exx.	PVee		Bosje Einde Lange Dreef		zaten op ca. 0,5 mtr van elkaar; vloegen op en gingen weer bij elkaar zitten; mogelijk broedgeval
-----	-------	------	--	-------------------------	--	---

Smelleken					
2-1	1ex.	RJan		Hennisdijk x Rijksstraatweg	1v heel snel laag vliegend
Slechtvalk					
21-1	1ex.	ABer		de Heul	1j poetsend in zonnetje
28-2	1ex.	GMen		PPC	1ad na luchtaanval op groep smienten (mislukt) in westelijke richting rivier volgend
Zee-arend					
30-1	1ex.	RPos	JDBui	Akker langs Meersteeg - Tricht	1j zittend en vliegend
31-1	1ex.	NN		niet aangegeven	waarneming afgewezen
Patrijs					
30-1	4exx.	GMen		Katijdeweg	4ad
20-2	4exx.	JAlt		opgang naar 'de Duinen'	2x2ad
Kraanvogel					
4-3	10exx.	GMon		A2 voor knp Everdingen	tussen 22:00 en 23:00; moest stoppen voor lekke band
Bokje					
4-1	1ex.	RJan	PJan	Regulieren Platte weg	
Houtsnip					
3-1	1ex.	RJan	PJan	Platte weg	uit griend opvliegend
11-3	1ex.	ABer		Steenfabriekterrein Ronde Haven	opvliegend en 50 mtr verderop invallend; mogelijk broedgeval.
Grutto					
28-2	3exx.	JAlt		Pikse Boogerd	1e jaarwaarneming
28-2	160exx.	JAlt		Einde Weidsteeg	fouragerend in ondergelopen uiterwaard tegen zomerdijk aan
28-2	80exx.	PVee		Beusichemse waard	1e jaarwaarneming
Dodaars					
12-2	1ex.	MBui		Redichemse waard	
12-2	1ex.	AMRee		Afgraving Redichemse waard	1ad
24-2	1ex.	AMRee		Afgraving Redichemse waard	
25-2	2exx.	AMRee		Afgraving Redichemse waard	
Steenuil					
10-2	2exx.	AMRee		Beusichemse dijk bij de Bol	3e en 4e knotwilg vanaf oostzijde geteld
11-2	1ex.	ABer	JDBui	Fort Everdingen	roepend
14-2	1ex.	Hwar		Prijsseweg, molen Schennink	div. Avonden in jan en feb roepend tot 14-2
5-3	1ex.	ABer		Boerderij de Geer, Hamseweg	roepend
9-3	1ex.	ABer	MBui	Boerderij Redichem (Achterweg)	roepend

Bosuil						
13-2	1ex.	MBui		Ravelijnstraat	1m	roepend
Groene specht						
11-1	1ex.	MBui		Beus. dijk x Lange Dreef	1ad	
7-3	1ex.	PVee		Bosje Einde Lange Dreef		gehoord
12-3	1ex.	MBui		Bosje Einde Weidsteeg		gehoord
Veldleeuwerik						
28-2	5exx.	JAlt		Weithusen t.h.v. Notenlaantje		trekkend N
Grote lijster						
4-3	1ex.	LKoo		Beatrix Verpleeghuis		
Tjiftjaf						
30-1	1ex.	PVee		Weidsteeg x Bereklaauw	1ad	fouragerend
15-2	1ex.	CHar	SBra	Bachlaan 13		waarschijnlijk ondersoort 'abietinus'
13-3	4exx.	RPos	ABer, MBui	Zump		gezien en gehoord
Vuurgoudhaantje						
11-2	1ex.	JDBui		Ravelijnstraat	1m	in Blauwspaar
12-2	1ex.	ABer	JDBui	Plantage, langs Achterpad		1m
Boomklever						
14-2	1ex.	HWar	MWar	Plantage t.o.v. Hertenkamp		fouragerend
28-2	1ex.	ABer	GMen	Plantage	1ad	fouragerend
Roek						
9-3	12exx.	MBui	ABer	Bosje Einde Weidsteeg		4 nesten in aanbouw; mogelijk broedgeval
11-3	30exx	MBui		Bosje Einde Weidsteeg		12 exx. op 7 nesten in aanbouw; 18 exx. rondvliegend
Ringmus						
2	5ex.	SSmi		Oranje Nassaulaan		hele winter door op voertafel
Vink						
12-2	1ex.	JAlt		'de Driestad'	1m	vol dóórzingend
Goudvink						
28-2	1ex.	Aber	GMen	Plantage	1m	roepend

EXCURSIE- EN ACTIVITEITENPROGRAMMA

** INDIEN NIET VERMELD, DAN VERTREKKEN ALLE EXCURSIES VANAF "DE KETELVINK" **

datum	tijd	aard van de activiteit
vrijdag 9 april 1999	19.30-21.00 uur	Oudere Jeugdavond
maandag 12 april 1999	20.00 uur	Algemene Maandelijks Vergadering
vrijdag 16 april 1999	19.00-20.00 uur	Jongere Jeugdavond
maandag 19 april 1999	20.00 uur	Bijeenkomst Werkgroep Natuurfotografie
woensdag 21 april 1999	vanaf 19.00 uur	Schoonmaken Ketelvink
vrijdag 23 april 1999	20.00 uur	Dia-avond "Insecten in de tuin", Kars Veling en Annette v. Berkel
zaterdag 24 april 1999	07.00 uur	Zoogdiereninventarisatie o.l.v. Zoogdierenwerkgroep
vrijdag 30 april 1999		Nieuwe Zuider Lingedijk vogelexcursie o.l.v. Gerben Mensink en Louis van Oort (convo volgt!)
zaterdag 1 mei 1999	09.00 uur	Controle kasten bosuilen en torenvalken o.l.v. Nestkastenwerkgroep
maandag 3 mei 1999	20.00 uur	Bijeenkomst Werkgroep Natuurfotografie
maandag 10 mei 1999	20.00 uur	Algemene Maandelijks Vergadering
woensdag 12 mei 1999		UITERSTE INLEVERDATUM KOPY HAK-AL JUNI 1999
woensdag 12 mei 1999 t/m zondag 16 mei 1999		Hemelvaartskamp (convo volgt!)
zaterdag 29 mei 1999	06.00 uur	Zoogdiereninventarisatie o.l.v. Zoogdierenwerkgroep
maandag 31 mei 1999	19.00-20.30 uur	Plantenexcursie o.l.v. Plantenwerkgroep
vrijdag 4 juni 1999	19.00-20.00 uur	Jongere Jeugdavond
zaterdag 5 juni 1999	09.00 uur	Controle kasten torenvalken o.l.v. Nestkastenwerkgroep Dagexcursie Amsterdamse Waterleidingduinen o.l.v. Insectenwerkgroep (convo volgt!)
vrijdag 11 juni 1999	19.30-21.00 uur	Oudere Jeudgroep
zaterdag 12 juni 1999		Avond-vogelexcursie Zouwegebied o.l.v. Gerben Mensink (convo volgt!)
zaterdag 12 juni 1999/zondag 13 juni 1999	13.00-16.00 uur	NME-Culemborg Thema-weekend "Tuinen", locatie Kinderboerderij Culemborg.

